T089 ATĐ 1 (10) Luận A Tỳ Đạt Ma Tập Dị Môn Túc Q10-Bốn Pháp

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 10 157

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC
QUYEÅN 10
Phaåm 5: BOÁN PHAÙP, Phaàn 5

Boán haïnh aùc veà lôøi noùi: 1. Noùi doái. 2. Noùi ly giaùn. 3. Noùi lôøi döõ thoâ tuïc. 4. Noùi lôøi baån thæu. - Theá naøo laø haïnh xaáu noùi doái? Ñaùp: Nhö Ñöùc Theá Toân coù noùi: “Caùc thaày Bí-soâ neân bieát! Hoaëc ôû tröôùc choã caàn lôøi noùi thaønh thaät, hoaëc ôû giöõa ñaïi chuùng, ôû tröôùc nhaø vua, ôû tröôùc quan toøa, ôû taïi nhaø baïn beø..., muoán nhôø mình laøm chöùng veà söï thöïc, neân coù lôøi noùi: “Naøy chaøng trai hieàn laønh, gaéng maø nhôù kyõ, neáu bieát thì noùi, khoâng bieát thì ñöøng noùi, neáu thaáy sao thì noùi vaäy, khoâng thaáy thì ñöøng noùi”. Khi ñöôïc hoûi ñieàu aáy thì ngöôøi naøy, laïi coù chuyeän khoâng bieát nhöng cöù noùi laø bieát, hoaëc bieát nhöng noùi khoâng bieát. Khoâng thaáy vaãn noùi laø thaáy, hoaëc thaáy nhöng baûo laø khoâng thaáy. Ngöôøi naøy noùi nhö theá laø vì chính mình, vì ngöôøi khaùc hoaëc vì tieàn cuûa quyeàn lôïi, cho neân duø bieát ñuùng bieát roõ nhöõng maø vaãn noùi doái. ÔÛ ñaây noùi veà vieäc noùi doái ñoù, coù nghóa laø khoâng bao giôø lìa boû vieäc noùi doái, khoâng tìm caùch ñoaïn tröø, khoâng heà bieát chaùn gheùt gheâ tôûm, luoân luoân soáng trong söï noùi doái, laáy laøm haõnh dieän vì hoaøn thaønh xuaát saéc taøi ngheä noùi doái. Ñoù goïi laø coù noùi doái. Hoaëc ôû tröôùc choã caàn noùi thaønh thöïc, nghóa laø nhö ôû choán thoân queâ, ôû choã thaønh aáp hay nôi kinh ñoâ caùc ñaïi quoác caàn lôøi noùi thaønh thöïc ñeå thaåm tra thì hoaëc laø gaëp maët roài noùi nhau, hoaëc laø hoøa hôïp (ñoàng yù xaùc ñònh nhö theá) hoaëc vieäc xaûy ra tröôùc maét. Ñoù goïi laø ôû tröôùc choã caàn lôøi noùi thaønh thaät. Hoaëc ôû giöõa ñaïi chuùng nhö tröôùc soá ñoâng haøng Saùt-ñeá-lôïi, haøng

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 10 158

Baø-la-moân, haøng Tröôûng giaû, hoaëc haøng Sa-moân..., goïi ñoù laø ñaïi chuùng. Cuõng gaëp gôõ maø hoûi hay xaùc ñònh, hoaëc xaûy ra tröôùc maét nhö tröôùc... Hoaëc ôû tröôùc nhaø vua. Coù nghóa laø coù caùc quoác vöông, caùc ñaïi thaàn quan

lôùn ngoài bao quanh cuõng gaëp gôõ, hoøa hôïp, chuyeän xaûy ra tröôùc maét... Hoaëc ôû taïi toøa aùn, quan toøa (quan caàm luaät) nghóa laø ôû giöõa choã tuï hoïp ñoâng ñaûo baøn thaûo nghò luaän cuûa caùc nhaø caàm luaät hoaëc cuøng gaëp gôõ, hoøa hôïp hay vieäc xaûy ra tröôùc maét... Hoaëc taïi nhaø baïn beø, nghóa laø coù ñoâng ñaûo baïn beø tuï hoïp ñeå baøn luaän, cuøng gaëp gôõ hoøa hôïp hoaëc vieäc xaûy ra tröôùc maét... Vì muoán nhôø mình laøm chöùng veà söï thaät neân coù lôøi hoûi aáy, nghóa laø môøi thænh khuyeán khích ngöôøi aáy neân noùi raát thaønh thaät chaéc chaén. Vì muoán quyeát ñoaùn söï phaûi traùi ñuùng sai neân moïi ngöôøi ñeàu cuøng xeùt hoûi: “Naøy chaøng trai hieàn laønh ngay thaúng, haõy neân nhôù thaät kyõ, bieát sao noùi vaäy, khoâng bieát thì ñöøng noùi baäy, thaáy sao noùi vaäy, khoâng thaáy chôù noùi caøn”. Nghóa laø baûo neân nhôù kyõ theo ñuùng caûnh vaät maø noùi thaät ñeå laøm baèng chöùng roõ raøng saùng toû, do ñoù khuyeân neân noùi thaät ñoái vôùi caùc vieäc ñaõ thaáy nghe hieåu bieát theá naøo thì neân trình baøy ñaày ñuû. Coøn caùc vieäc naøo chaúng thaáy nghe hieåu bieát thì xin chôù trình baøy xaùc ñònh nhaàm laãn. Cho neân baûo raèng: Naøy chaøng trai treû hieàn laønh gaéng nhôù thaät kyõ, bieát sao noùi vaäy, khoâng bieát chôù noùi caøn, thaáy sao baûo vaäy, khoâng thaáy ñöøng noùi baäy. Nhöng ngöôøi kia khi nghe hoûi lôøi aáy thì khoâng bieát vaãn noùi laø bieát, hoaëc bieát noùi laø khoâng bieát. Khoâng thaáy maø vaãn baûo laø thaáy, hoaëc thaáy nhöng laïi noùi khoâng thaáy. Trong naøy noùi veà chaúng bieát maø noùi laø bieát, nghóa laø caùc ñieàu maø nhó thöùc nhaän ñöôïc, nhó thöùc hieåu bieát ñöôïc thì noùi laø söï nghe bieát, thaät ra nhó thöùc cuûa ngöôøi aáy chöa nghe chöa bieát, maø laïi che giaáu yù töôûng ñoù, söï nhaän hieåu thaáy bieát ñoù, söï thaønh thaät ngay thaúng ñoù..., maø noùi laø toâi ñaõ coù nghe, thì ñaây goïi laø chaúng bieát maø noùi bieát. Coøn bieát maø noùi chaúng bieát, nghóa laø nhó thöùc cuûa ngöôøi ñoù ñaõ nhaän ñöôïc, hieåu bieát ñöôïc, nhöng laïi che giaáu yù töôûng ñoù, söï nhaän hieåu thaáy bieát ñoù, söï thaønh thaät ngay thaúng ñoù, maø baûo raèng toâi chaúng nghe chi caû. Ñoù ñeàu goïi laø bieát maø noùi chaúng bieát. Coøn chaúng thaáy maø noùi thaáy nghóa laø nhöõng thöù nhaän ñöôïc vaø hieåu bieát cuûa nhaõn thöùc maø che giaáu yù töôûng ñoù, söï nhaän hieåu thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù, roài noùi toâi chaúng thaáy. Nhö theá goïi laø thaáy maø noùi khoâng thaáy. Ngöôøi aáy hoaëc vôùi chính mình, hoaëc vì ngöôøi khaùc, hoaëc vì tieàn cuûa quyeàn lôïi, neân duø bieát ñuùng bieát roõ nhöng laïi cöù noùi doái.

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 10 159

Trong naøy noùi veà vieäc ngöôøi ño vì mình maø noùi doái nghóa laø: Nhö coù moät ngöôøi vöøa troäm cöôùp vaø bò baét giaûi leân vua. Vua ñích thaân tra hoûi naøy gaû kia! Chính nhaø ngöôi troäm cöôùp vaät naøy phaûi khoâng? Ngöôøi aáy thaàm nghó neáu cöù thöa thaät thì lôõ vua giaän döõ phaït toäi naëng theâm nhö ñaùnh ñaäp cuøm troùi hoaëc ñuoåi ra khoûi nöôùc, hoaëc tòch thu taát caû taøi saûn, hoaëc gieát cheát luoân thì sao? Do ñoù ta phaûi töï giaáu, giaáu taát caû, choân chaët, choái phaêng taát caû vaø nhaát ñònh laø phaûi noùi doái môùi mong thoaùt ñöôïc tai hoïa, hình phaït. Nghó theá roài, lieàn taâu cuøng vua: “Thaät tình toâi khoâng heà troäm

caép vaät ñoù, mong beä haï saùng suoát thaáu soi, toâi thaät khoâng phaûi keû troäm". Ñoù laø noùi doái vì chính mình. Hoaëc vì ngöôøi khaùc maø noùi doái: Nhö coù moät ngöôøi baïn cuûa mình laø keû troäm caép (giaëc cöôùp) bò baét giaûi leân vua. Vua ñích thaân tra hoûi nhöng khoâng tìm ra söï thaät. Muoán coù chöùng côù ñaày ñuû roõ raøng neân sai ngöôøi goïi ñeán hoûi: Baïn nhaø ngöôi coù phaûi laø teân giaëc cöôùp chaêng? Ngöôøi naøy nghó thaàm raèng: Neáu ta noùi thaät thì nhaø vua seõ noåi giaän, seõ khieán baïn ta gaëp phaûi hình phaït naëng neà, hoaëc bò ñaùnh ñaäp baét giöõ, troùi coät, hoaëc bò ñuoåi ra khoûi nöôùc, hoaëc bò tòch thu saûn nghieäp, coù khi coøn bò gieát cheát laø khaùc. Nay ta haõy vì baïn ta maø giaáu gieám choân chaët, choái phaêng taát caû..., caàn phaûi noùi doái môùi mong thoaùt ñöôïc hình phaït. Nghó roài lieàn taâu vua: Mong beä haï saùng suoát chieáu soi, baïn toâi khoâng phaûi laø teân giaëc cöôùp, anh aáy khoâng laáy cuûa caûi tieàn baïc naøy. Nhö vaäy laø noùi doái vì ngöôøi khaùc. Hoaëc vì tieàn cuûa quyeàn lôïi maø noùi doái, nhö coù moät ngöôøi loøng ñaày tham duïc, töï nghó: Ta phaûi baøy ñaët ra nhöõng maùnh khoùe noùi doái gaït ñeå laøm phöông caùch vô veùt maø höôûng thoï, bieát bao nhieâu thöù haáp daãn cuûa saéc, thanh, höông, vò, xuùc naøo laø y phuïc, thöùc aên uoáng, ngoïa cuï, thuoác men vaø voâ soá tieàn cuûa vaät duïng khaùc... Nghó roài lieàn ra söùc tìm kieám. Lyù do ñoù maø coá tình noùi doái. Ñoù laø vì tieàn cuûa quyeàn lôïi maø noùi doái. Bieát roõ, bieát ñuùng maø noùi doái, laø xeùt ñoaùn quyeát ñònh xong thì cöù noùi hoaøi noùi maõi, caùch noùi ñoù laø chæ roõ noùi doái. Ñoù laø bieát ñuùng maø noùi doái chaúng lìa boû noùi doái, nghóa laø ñoái vôùi taâm aùc ñoäc, taâm chaúng thieän khi khôûi leân caùc vieäc laøm aùc chaúng thieän seõ bò söï noùi doái chi phoái ñieàu khieån, theá maø chaúng chòu lìa boû tieâu töø, chaúng gheâ tôûm chaùn gheùt, chaúng chòu ngôi nghæ ñöøng laøm. Cöù nhö theá maø noùi, noùi ngaâm nga bình luaän, tieáng noùi, söï baøy toû baèng lôøi noùi (ngöõ loä), nghieäp cuûa lôøi noùi, bieåu thò cuûa lôøi noùi v.v..., ñoù laø haïnh xaáu aùc cuûa lôøi noùi. - Theá naøo caùi xaáu cuûa lôøi noùi ly giaùn? Ñaùp: Nhö Ñöùc Theá Toân coù noùi: "Caùc thaày Bí-soâ neân bieát! Keû noùi

lôøi ly giaùn, töùc laø ñem lôøi noùi cuûa ngöôøi naøy ñeán noùi vôùi ngöôøi kia, ñem lôøi noùi cuûa ngöôøi kia ñeán noùi vôùi ngöôøi naøy ñeå phaù hoaïi caû hai beân. Neáu hai beân ñang thuaän thaûo hoøa hôïp nhau thì khieán hoï choûi nhau, xa lìa nhau. Khi ñaõ traùi lìa nhau thì khieán hoï phaûi vónh vieãn caùch bieät nhau. Nhieàu keû ham thích söï ly giaùn, noùi lôøi ly giaùn, chaúng bao giôø boû döùt lôøi ly giaùn". Treân ñaây laø noùi keû noùi lôøi ly giaùn, nghóa laø chaúng lìa boû, chaúng chòu tìm caùch tieâu dieät lôøi ly giaùn, chaúng chaùn gheùt kinh tôûm lôøi ly giaùn, luoân soáng trong söï ly giaùn vaø hoaøn thaønh tuyeät haûo ngheä thuaät ly giaùn. Ñoù goïi laø keû noùi lôøi ly giaùn. Nghe lôøi ngöôøi naøy ñeán noùi vôùi ngöôøi kia laø ñeå phaù hoaïi ngöôøi naøy, nghóa laø nghe lôøi noùi naøo cuûa ngöôøi naøy coù yù phaù hoaïi, coù yù khoâng chaéc (noùi chôi), coù yù voâ tình khoâng deø daët, coù yù khoâng vui v.v..., lieàn ñem noùi vôùi ngöôøi kia. Khi nghe ñöôïc nhöõng lôøi ñoù roài thì ñaâm ra nghòch thuø phaûn nhau. Ñoù laø nghe lôøi ngöôøi naøy ñeán noùi vôùi

ngöôøi kia laø ñeå phaù hoaïi ngöôøi naøy. Coøn nghe lôøi ngöôøi kia ñeán noùi vôùi ngöôøi naøy laø ñeå phaù hoaïi ngöôøi kia, nghóa laø nghe ngöôøi kia noùi coù nhöõng lôøi naøo coù yù hôïp vôùi söï phaù hoaïi, hôïp vôùi söï khoâng chaéc, khoâng e deø giöõ yù töù, coù yù khoâng vui lieàn ñem noùi vôùi ngöôøi naøy, khieán ngöôøi naøy nghe roài thì ñaâm ra nghòch thuø phaûn nhau. Ñoù laø nghe lôøi ngöôøi kia ñeán noùi vôùi ngöôøi naøy laø ñeå haïi ngöôøi kia. Neáu hai beân ñang thuaän thaûo hoøa hôïp nhau thì khieán hoï traùi xa nhau, nghóa laø hai beân ñang hoøa thuaän vui veû, meán thích khoâng tranh caõi nhau thì cöù tôùi lui caû hai beân roài tìm ñuû moïi caùch phaù haïi khieán hoï traùi nghòch thuø gheùt nhau vaäy. Khi ñaõ traùi nghòch nhau roài thì khieán hoï lìa nhau vónh vieãn, nghóa laø khi hai beân ñaõ traùi nghòch nhau thì cöù tôùi lui caû hai beân roài baûo nhau raèng: Maáy oâng nghòch nhau, xa nhau maø caøng toát ñaáy! Vì sao nhö vaäy? Vì caùc oâng caøng ngaøy caøng cheâ bai choáng baùng nhau thì khi noùi ra coøn ai tin ñöôïc nöõa, roài ngaên caûn vieäc hoïc haønh nghe phaùp, hao toån maát maùt trí tueä... Cho neân thaø laø xa nhau luoân ñi caøng toát. Theá laø hai beân traùi nghòch xa lìa nhau vónh vieãn. Öa thích söï ly giaùn, nghóa laø khi thaáy hai beân ñaõ traùi nghòch xa nhau roài laïi caøng thích thuù khoaùi chí, cho neân khoâng bao giôø chaùn gheùt, khoâng bao giôø lìa boû söï ly giaùn caû. Noùi lôøi ly giaùn, nghóa laø luoân luoân giaûng giaûi, trình baøy, chæ baûo, ñeà cao lôøi noùi ly giaùn.

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 10 161

Chaúng lìa boû lôøi ly giaùn, nghóa laø taâm aùc ñoäc, taâm chaúng thieän, luoân quaùi aùc, khi khôûi leân caùc haïnh nghieäp ñoäc aùc chaúng thieän thì noù thaâu goàm caû lôøi noùi ly giaùn. Theá maø chaúng bao giôø lìa boû ñoaïn tröø chaùn gheùt gheâ tôûm vaø ngöng nghæ lôøi noùi ly giaùn. Cöù theá maø noùi naêng, ngaâm nga, bình luaän phaùt aâm (ngöõ aâm) baøy toû lôøi noùi, hoaït ñoäng noùi naêng (ngöõ nghieäp) bieåu thò cuûa lôøi noùi... Ñoù laø haïnh xaáu cuûa lôøi ly giaùn. - Theá naøo laø caùi xaáu cuûa lôøi döõ, thoâ tuïc? Ñaùp: Nhö Ñöùc Theá Toân coù noùi: “Caùc thaày Bí-soâ neân bieát! Coù ngöôøi noùi lôøi döõ thoâ tuïc laø khi ngöôøi naøy phaùt bieåu noùi naêng thì seõ gaây bao nhieâu buoàn raàu ray röùt thaéc maéc, khieán ngöôøi khaùc phaûi ñaéng cay ñau khoå giaän hôøn. Vôùi nhöõng lôøi noùi aáy khoâng ai coù theå yeâu meán thích thuù vui veû möøng rôõ ñöôïc maø khieán taâm hoàn phaûi quay cuoàng ñieân loaïn, laøm chöôùng ngaïi söï tu trì giaûi thoaùt. Luoân luoân noùi lôøi hung döõ coäc caèn thoâ tuïc chaúng heà chöøa boû”. Trong naøy noùi veà lôøi noùi döõ thoâ tuïc ñoù, coù nghóa laø khoâng heà lìa boû lôøi noùi döõ daèn thoâ tuïc, khoâng tìm caùch dieät tröø, khoâng heà chaùn gheùt gheâ tôûm, luoân luoân soáng trong lôøi noùi döõ thoâ baïo vaø hoaøn thaønh caùch thöùc söû duïng lôøi leõ döõ thoâ baïo. Neân goïi ñoù laø noùi lôøi döõ thoâ tuïc. Khi ngöôøi naøy phaùt ngoân thì gaây bao nhieâu buoàn khoå, nghóa laø nhöõng lôøi noùi ra raát hung döõ thoâ tuïc. Coøn gaây ray röùt thaéc maéc cöôõng eùp nghóa laø lôøi noùi ra chaúng linh hoaït dòu daøng eâm aùi cuõng khoâng thuaän hôïp cuøng ai. Khieán ngöôøi khaùc phaûi ñaéng cay, nghóa laø lôøi noùi ra khieán keû nghe khoâng coù lôïi ích vui veû chi. Khieán ngöôøi khaùc phaûi giaän hôøn, nghóa laø lôøi noùi ra tröôùc heát

khieán mình phaûi giaän hôøn saàu naõo lo aâu maø cuõng khieán ngöôøi khaùc töùc giaän. Khoâng ai (chuùng sinh) coù theå yeâu meán thích thuù vui veû möøng rôõ. Nghóa laø lôøi noùi ra khieán nhieàu ngöôøi ñeàu khoâng yeâu meán thích thuù vui veû möøng rôõ. Khieán taâm hoàn luoân quay cuoàng baán loaïn, laøm chöôùng ngaïi söï tu trì giaûi thoaùt, nghóa laø nhöõng lôøi noùi ra khieán taâm hoàn xaùo ñoäng baán loaïn buoàn lo ñen toái khoâng ñöôïc an oån yeân tónh, neân goïi laø laøm chöôùng ngaïi söï tu trì giaûi thoaùt. Luoân noùi lôøi döõ daèn thoâ baïo, nghóa laø thöôøng xuyeân dieãn giaûi trình baøy, chæ baûo ñeà cao lôøi noùi döõ daèn thoâ baïo. Chaúng lìa boû lôøi hung aùc coäc caèn, nghóa laø taâm aùc ñoäc, taâm chaúng thieän, khi khôûi leân caùc haïnh nghieäp (haønh ñoäng) ñoäc aùc chaúng thieän thì noù goàm caû lôøi noùi hung aùc coäc caèn. Theá maø chaúng chòu lìa boû, ñoaïn tröø,

chaùn gheùt gheâ tôûm vaø ngöng nghæ lôøi noùi aùc ñoäc thoâ baïo. Cöù theá maø noùi naêng, ngaâm nga, bình luaän, phaùt aâm baøy toû lôøi noùi, sinh hoaït noùi naêng (ngöõ nghieäp) vaø bieåu thò lôøi noùi. Ñoù laø caùi xaáu cuûa lôøi noùi aùc ñoäc thoâ baïo loãi laàm. - Theá naøo laø caùi xaáu cuûa lôøi noùi caáu ueá loän xoän? Ñaùp: Nhö Ñöùc Theá Toân coù noùi: “Caùc thaày Bí-soâ neân bieát! Vieäc noùi lôøi caáu ueá taïp nhaïp, töùc laø noùi khoâng ñuùng luùc, khoâng ñuùng söï thöïc chaân chaùnh. Lôøi noùi voâ boå khoâng coù giaùo phaùp, khoâng nghóa lyù, lôøi noùi khoâng tòch tónh. Noùi khoâng coù thí duï, khoâng giaûi thích ñaày ñuû, khoâng töông öng, khoâng cuøng loaïi gaàn nhau, loän xoän lung tung khoâng coù pheùp taéc giaùo phaùp thöù töï daãn ñeán söï voâ nghóa traùi lyù. Luoân luoân noùi lôøi caáu ueá loãi laàm loän xoän, chaúng heà lìa boû”. Trong naøy noùi veà lôøi noùi caáu ueá laàm loãi loän xoän, coù nghóa laø khoâng chòu lìa boû lôøi caáu ueá laàm loãi loän xoän, khoâng tìm caùch ñoaïn tröø, khoâng heà chaùn gheùt gheâ tôûm, luoân soáng trong caûnh noùi lôøi caáu ueá laàm laãn loän xoän, thaønh töïu moät caùch tuyeät haûo ngheä thuaät noùi lôøi caáu ueá laàm laãn loän xoän... Neân goïi ñoù laø lôøi noùi caáu ueá laàm laãn loän xoän. Noùi khoâng ñuùng luùc (phi thôøi), nghóa laø lôøi noùi traùi thôøi chaúng phaûi luùc, khoâng ñuùng tieát muïc, phaân ñoaïn cuûa noù. Lôøi noùi khoâng thöïc, laø lôøi noùi ra khoâng thaønh thöïc, khoâng ñuùng söï thöïc. Lôøi noùi khoâng chaân chaùnh, laø lôøi noùi ra hö voïng, luoân ñoåi khaùc. Lôøi noùi voâ boå khoâng coù giaùo phaùp, voâ nghóa lyù, laø lôøi noùi ra ñöôïc trình baøy tuyeân noùi, chæ baøy môû roäng giaûng giaûi toaøn laø nhöõng vieäc khoâng ñuùng giaùo phaùp chaân chaùnh. Lôøi noùi naøy cuõng laø voâ nghóa lyù, khoâng boå ích.., duø ñöôïc trình baøy môû roäng tuyeân noùi ñaày ñuû... Lôøi noùi khoâng vaéng laëng, laø nhöõng ñieàu noùi ra khoâng heà duøng trí tueä ñeå suy xeùt kyõ caøng tröôùc roài caên cöù vaøo ñoù maø noùi. Lôøi noùi khoâng thanh tònh, laø noùi nhieàu noùi maõi, heát ra leänh chæ baûo vieäc naøy ñeán baøn luaän huyeân thuyeân vieäc khaùc, loän xoän taïp nhaïp voâ ích. Nhöõng ñieàu noùi ra ñeàu khoâng coù thí duï, khoâng giaûi thích kyõ löôõng roõ raøng, ñaày ñuû. Lôøi noùi ra khoâng töông öng, laø nghóa chaúng öùng hôïp vôùi vaên, khoâng töông öng vôùi nghóa. Lôøi noùi khoâng gaàn

nhau, laø lôøi noùi tröôùc sau khoâng lieân tuïc, yù nghóa khaùc nhau hoaëc traùi nhau. Lôøi noùi loän xoän lung tung, laø lôøi noùi baát nhaát, khi thì noùi theá naøy,

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 10 163

luùc thì noùi theá khaùc khoâng nhaát ñònh. Neáu lôøi noùi thuaàn nhaát khoâng thay ñoåi thì khoâng goïi laø lôøi loän xoän lung tung. Lôøi noùi voâ boå khoâng coù giaùo phaùp, laø lôøi noùi vöôït ra ngoaøi caùc phaùp Toá-ñaùt-laõm vaø Tyø-naïi-da, A-tyø-ñaït-ma. Lôøi noùi daãn ñeán vieäc voâ nghóa, laø lôøi noùi daãn ñeán voâ soá nhöõng vieäc khoâng coù lôïi ích, khoâng caàn thieát. Noùi lôøi laàm loãi caáu ueá loän xoän, töùc laø noùi nhieàu laàn, giaûng giaûi chæ baøy toaøn laø nhöõng lôøi leõ loän xoän laàm loãi caáu ueá. Khoâng lìa boû lôøi noùi taïp ueá (laàm loãi caáu ueá loän xoän): Nghóa laø khi taâm ñoäc aùc chaúng toát laønh khôûi leân, thì bao nhieâu haïnh xaáu aùc chaúng thieän goàm caû lôøi noùi caáu ueá laàm loãi loän xoän, nhöng chaúng chòu xa lìa töø boû, chaúng tìm caùch dieät töø, khoâng chaùn cheâ gheâ tôûm hay döøng laïi ñöøng noùi nöõa... Cöù nhö theá maø noùi naêng ngaâm nga bình luaän phaùt ra tieáng ra lôøi, phoâ baøy bieåu thò, hoaït ñoäng noùi naêng (ngöõ nghieäp). Neân goïi laø caùi xaáu cuûa lôøi caáu ueá loän xoän. Boán thöù lôøi noùi toát ñeïp: Töùc laø khoâng noùi doái, khoâng noùi lôøi ly giaùn, khoâng noùi lôøi döõ daèn thoâ baïo vaø khoâng noùi lôøi loãi laàm loän xoän caáu ueá. 1. Theá naøo laø haïnh toát laønh khi lìa boû lôøi noùi doái? Ñaùp: Nhö Ñöùc Theá Toân coù noùi: “Caùc thaày Bí-soâ neân bieát! Caàn (coù vieäc) phaûi ñoaïn töø vaø lìa boû haún söï noùi doái. Phaûi noùi ñuùng thaät (ñeá ngöõ), phaûi noùi nhöõng lôøi noùi vui veû, thaønh thöïc ñaùng tin caäy, coù baûo ñaûm vaø khoâng gaây söï hieåu laàm tranh caõi treân cuoäc ñôøi naøy. Nhö theá laø khoâng noùi doái”. Trong naøy noùi veà ñoaïn töø vaø lìa boû noùi doái. Coù nghóa laø ñoaïn döùt söï noùi doái, lìa boû haún, chaùn gheùt gheâ tôûm an truï trong choã khoâng noùi doái, khoâng bao giôø coá yù thaønh töïu vieäc noùi doái. Ñoù goïi laø ñoaïn töø lìa boû söï noùi doái. Noùi lôøi ñuùng thöïc (ñeá ngöõ), töùc laø lôøi noùi ñuùng thöïc khoâng phaûi laø chaúng ñuùng thöïc, chaân chaùnh thaønh thöïc vaø ñeàu chaân chaùnh thaønh thöïc. Chaúng hö voïng, dôøi ñoåi khaùc laï thì goïi laø lôøi noùi ñuùng thöïc. Lôøi noùi vui veû thaønh thöïc, ñaùng tin caäy, coù baûo ñaûm, khoâng gaây hieåu laàm tranh caõi ôû theá gian naøy. Coù nghóa laø do noùi lôøi ñuùng thöïc maø hoaëc laø chö Thieân, Ma vöông, Phaïm thieân, Sa-moân, Baø-la-moân hoaëc caùc haøng trôøi, ngöôøi, chuùng sinh khaùc ñeàu tin caäy, hoaøn toaøn soáng trong caûnh thuaän hoøa khoâng heà tranh caõi. Nhöõng lôøi nhö theá, töùc laø luoân luoân tuyeân boá noùi naêng, dieãn giaûng chæ daãn trình baøy khoâng heà doái traù. Lìa boû söï noùi doái, nghóa laø ñoái vôùi caùc thieän taâm vaø taâm ñieàu hoøa

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 10 164

eâm aùi dòu daøng khi khôûi leân thì goàm nhieáp caû söï lìa boû söï noùi doái, khoâng coøn phaûi lo ñeán vieäc lìa boû, ñoaïn töø, chaùn gheùt, gheâ tôûm hay chaúng döøng nghæ söï noùi doái. Cöù nhö theá maø noùi naêng, ngaâm nga bình luaän, phaùt aâm, phaùt bieåu, trình baøy vaø hoaït ñoäng veà ngöõ nghieäp..., theá

neân goïi laø khoâng noùi doái (lìa boû söï noùi doái). 2. Theá naøo laø haïnh toát laønh khoâng noùi lôøi ly giaùn? Ñaùp: Nhö Ñöùc Theá Toân coù noùi: “Caùc thaày Bí-soâ neân bieát! Coù vieäc ñoaïn tröø vaø lìa boû haún söï noùi lôøi ly giaùn, laø vì khoâng muoán phaù haïi ai. Neân chaúng nghe lôøi ngöôøi naøy maø ñeán noùi vôùi ngöôøi kia, hay nghe lôøi ngöôøi kia maø ñeán noùi vôùi ngöôøi naøy. Traùi laïi neáu ai ñaõ traùi nghòch nhau thì ñeán tìm caùch giuùp cho hai beân ñöôïc hoøa hôïp. Coøn ai ñaõ hoøa thuaän haûo hôïp roài thì caøng khieán cho theâm beàn chaéc. Khi noùi nhöõng lôøi vui veû meán thích thöông yeâu hoøa thuaän nhau thì ñoù laø lìa boû söï noùi lôøi ly giaùn”. Trong naøy noùi veà vieäc ñoaïn tröø, lìa boû noùi lôøi ly giaùn..., nghóa laø phaûi dieät tröø, lìa boû, chaùn gheùt gheâ tôûm, khoâng soáng trong moâi tröôøng cuûa söï ly giaùn, cuõng nhö khoâng bao giôø taïo thaønh caùch thöùc ly giaùn. Theá neân goïi laø ñoaïn tröø, lìa boû söï noùi ly giaùn. Chaúng muoán phaù hoaïi ai, nghóa laø chæ muoán coù söï hoøa hôïp, neân chaúng nghe lôøi ngöôøi naøy roài ñeán noùi vôùi ngöôøi kia. Vì khoâng muoán phaù haïi ngöôøi naøy, nghóa laø nghe ngöôøi naøy noùi nhöõng ñieàu gì hôïp vôùi yù phaù haïi hoaëc lôøi khoâng chaéc chaén hôïp yù, khoâng e deø giöõ yù töù, coù yù khoâng vui..., thì chaúng neân noùi vôùi ngöôøi kia, ñöøng ñeå cho ngöôøi aáy nghe roài lieàn nhaân ñoù maø nghòch thuø phaûn nhau. Ñoù laø chaúng nghe lôøi ngöôøi naøy maø ñem noùi vôùi ngöôøi kia. Vì khoâng phaù haïi ngöôøi naøy neân chaúng nghe lôøi ngöôøi kia ñem noùi vôùi ngöôøi naøy. Vì khoâng phaù haïi ngöôøi kia, coù nghóa laø khi nghe lôøi ngöôøi kia noùi coù nhöõng yù gì hôïp vôùi söï phaù haïi, hôïp vôùi söï khoâng chaéc, hôïp vôùi söï khoâng deø daët yù töù, hôïp vôùi söï khoâng vui..., roài traùnh khoâng ñem noùi cho ngöôøi naøy. Chôù neân ñeå ngöôøi naøy nghe roài lieàn nhaân ñoù maø nghòch thuø phaûn nhau. Ñoù goïi laø khoâng nghe lôøi ngöôøi kia maø ñem noùi vôùi ngöôøi naøy. Vì ñeå phaù tröø vieäc khieán hai beân thuø nghòch khoâng hoøa thuaän cuøng nhau, laø qua laïi hai beân ñang thuø nghòch nhau vaø tìm moïi phöông caùch giuùp hoï hieåu bieát thoâng caûm cuøng nhau ñeå ñi ñeán söï hoøa hôïp thuaän thaûo, thöông yeâu vui veû vôùi nhau. Khi ai ñaõ vui veû hoøa thuaän nhau roài thì khieán hoï caøng theâm khaéng khít beàn chaët maõi, nghóa laø qua laïi hai beân lieân heä vôùi nhau khieán hoï vui veû yeâu meán khoâng tranh caõi nhau. Thí nhö

baûo: Quyù hoùa voâ cuøng, neáu quyù vò ñaõ thuaän hoøa vui veû hieåu nhau khoâng coøn tranh caõi... Vì sao? Neáu caùc vò luoân thaáy ñöôïc vaø khen ngôïi söï ñeïp ñeõ sôû tröôøng cuûa nhau thì söï noùi naêng thuyeát giaûng seõ caøng ñaày ñuû hoaøn haûo, loøng tin töôûng cuûa moïi ngöôøi caøng theâm thanh tònh, vaø söï trì giôùi ña vaên (hoïc), haïnh boá thí (buoâng xaû) vaø trí tueä seõ phaùt trieån toát, do ñoù khoâng coù gì ñeå traùi nhau, tranh caõi nhau theá laø quaù hay! Caû hai beân nghe xong thì cuøng trôû neân hoøa hôïp thuaän thaûo vui veû khoâng coøn tranh caõi nhau nöõa. Theá neân noùi ñaõ hoøa thuaän khieán theâm beàn chaët. Meán yeâu vui veû hoøa hôïp nhau, laø hai beân hoøa thuaän vui veû khoâng tranh caõi laïi caøng theâm thöông meán khaéng khít vui veû hôn, khoâng heà chaùn, khoâng heà

rôøi nhau. Noùi nhöõng lôøi nhö theá, laø trong moïi luùc noùi naêng dieãn giaûng chæ baøy ñeàu khoâng heà ñuïng ñeán lôøi ly giaùn. Lìa boû haún lôøi ly giaùn nghóa laø taâm luùc naøo cuõng ñieàu hoøa thuaän hôïp dòu daøng nhu hoøa. Caùc haïnh thieän dòu daøng nhu hoøa ñeàu lìa boû lôøi noùi ly giaùn, cho neân khoâng caàn phaûi ñeå yù ñeán vieäc lìa boû, ñoaïn tröø, chaùn gheùt gheâ tôûm vaø phaûi döøng nghæ ñöøng noùi lôøi ly giaùn. Cöù nhö theá maø noùi naêng ca ngaâm bình luaän, phaùt aâm, leân tieáng bieåu loä, chæ baøy vaø hoaït ñoäng veà ngöõ nghieäp. Cho neân goïi laø haïnh toát laønh cuûa lôøi noùi khoâng ly giaùn. 3. Theá naøo laø haïnh toát laønh cuûa söï khoâng noùi hung baïo thoâ aùc? Ñaùp: Nhö Theá Toân coù noùi: “Caùc thaày Bí-soâ neân bieát! Coù ngöôøi ñoaïn tröø, lìa boû haún lôøi noùi hung baïo thoâ aùc, laø khi ngöôøi aáy leân tieáng, phaùt ngoân thì khoâng coù loãi laàm maø laïi vui tai maùt loøng vôùi taát caû caùc ñieàu cao sieâu hay ho vaø ñeïp ñeõ roõ raøng saùng suûa, deã hieåu, thích nghe, deã nhôù, ñaùng quyù chuoäng, khoâng vöôùng maéc vaø taát caû ai cuõng yeâu meán, haân hoan, möøng rôõ..., cho neân taâm khoâng bò loaïn ñoäng, raát thuaän lôïi cho vieäc tu trì..., haõy neân noùi nhöõng lôøi lìa boû söï thoâ baïo hung aùc nhö theá”. Trong naøy khi noùi: Coù ngöôøi ñoaïn tröø, lìa boû haún lôøi noùi thoâ baïo hung aùc, thì coù nghóa laø phaûi lìa boû haún ñoaïn tröø, chaùn gheùt gheâ tôûm, khoâng soáng trong moâi tröôøng vaø hoaøn thaønh tuyeät dieäu ngheä thuaät veà lôøi noùi hung baïo döõ daèn. Ngöôøi ñoù khi leân tieáng thì khoâng loãi laàm, laø nhöõng lôøi noùi ra khoâng khuùc maéc cong queo dô baån, xaáu xa, cuõng khoâng ngang taøng cöông ngaïnh, neân goïi laø khoâng laàm loãi. Vui tai, töùc laø nhöõng lôøi noùi ra khieán ngöôøi nghe ñöôïc nhieàu lôïi ích an laïc. Maùt loøng, töùc laø nhöõng lôøi noùi ra khieán taâm trí ñöôïc thoaùt khoûi taát caû moïi troùi buoäc che laáp cuûa tuøy phieàn naõo vaø truï vaøo an oån, yeân tònh.

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 10 166

Cao sieâu, töùc laø lôøi noùi nhö thaønh quaùch cung ñieän. Ngöôøi ôû trong cung thaønh (choán kinh ñoâ) noùi ra thì coù giaù trò cao quyù hôn, ñaëc bieät hôn lôøi noùi cuûa nhöõng ngöôøi trong caùc thaønh aáp khaùc. Lìa boû lôøi noùi hung baïo döõ daèn cuõng theá. Nghóa laø noù cao quyù giaù trò ñaëc bieät hôn caùc lôøi noùi khaùc. Lôøi noùi hay ñeïp, töùc laø lôøi noùi khoâng sô saøi, thöa thôùt hoaëc quaù chaèng chòt raéc roái, khoâng quaù saâu kín cuõng khoâng laém loä lieãu. Lôøi noùi roõ raøng saùng suûa, laø lôøi noùi khoâng quaù haáp taáp voäi vaøng, cuõng khoâng aäm aø dai nhaùch. Lôøi noùi deã hieåu, töùc laø lôøi noùi giaûn dò deã hieåu deã nhôù. Lôøi noùi thích nghe, töùc laø lôøi noùi oân toàn dòu daøng, löu loaùt haáp daãn loâi cuoán ñieàu hoøa hôïp lyù. Lôøi noùi ñaùng chuoäng, töùc laø lôøi noùi ñaùng quyù chuoäng cuùng döôøng. Lôøi noùi khoâng coù yù ñònh, töùc laø lôøi noùi ra khoâng mang caàu danh lôïi. Taát caû ai cuõng meán thích möøng vui, laø khi noùi ra thì khieán ñoâng ñaûo ngöôøi nghe ñeàu möøng vui meán thích. Lôøi noùi khieán taâm trí khoâng xaùo ñoäng, laø lôøi noùi ra khieán taâm luoân ñöôïc yeân tònh, khoâng xaùo ñoäng laêng xaêng cuõng khoâng buoàn lo phieàn giaän (tröôïc). Lôøi noùi thuaän lôøi cho vieäc tu trì, laø khi lôøi noùi ra thì ngöôøi nghe xong taâm trí luoân ñöôïc yeân tònh khoâng coøn bò xaùo ñoäng laêng xaêng, cuõng khoâng buoàn

lo phieàn giaän. Cöù nhö theá maø noùi naêng, töùc laø trong moïi luùc noùi naêng, dieãn giaûng höôùng daãn chæ baøy ñeàu khoâng bao giôø duøng lôøi döõ daèn thoâ baïo. Lìa boû lôøi döõ daèn thoâ baïo, nghóa laø khi khôûi caùc taâm thieän, taâm oân toàn hieàn dòu thì bao goàm caû caùch noùi naêng khoâng coù lôøi döõ daèn thoâ baïo, laïi kheùo leùo dòu daøng. Vì ñaõ lìa boû lôøi thoâ baïo döõ daèn neân chaúng caàn phaûi ñeå yù ñeán vieäc phaûi lìa boû ñoaïn tröø chaùn gheùt gheâ tôûm vaø chaám döùt..., lôøi noùi thoâ baïo döõ daèn. Cöù nhö theá maø noùi naêng, ngaâm nga bình luaän phaùt aâm leân tieáng, bieåu loä trình baøy vaø caùc hoaït ñoäng veà ngöõ nghieäp... Theá neân goïi ñoù laø haïnh toát laønh cuûa khoâng noùi lôøi döõ daèn thoâ baïo. 4. Theá naøo laø haïnh toát laønh khoâng noùi lôøi loãi laàm caáu ueá loän xoän? Ñaùp: Nhö Theá Toân coù noùi: “Caùc thaày Bí-soâ neân bieát! Coù ngöôøi lìa boû, ñoaïn tröø lôøi noùi loãi laàm, caáu ueá loän xoän. Nghóa laø khi ngöôøi ñoù noùi laø noùi thaønh thaät chaân chaùnh, lôøi noùi coù giaùo phaùp coù nghóa lyù, coù vaéng laëng coù yeân ñeïp, coù thí duï coù giaûi thích, coù öùng hôïp töông öng vaø gaàn guõi gioáng nhau, khoâng laãn loän, xaùo ñoäng maø coù pheùp taéc daãn ñeán nghóa

lyù toát laønh. Ñoù laø lìa boû lôøi noùi loãi laàm, caáu ueá loän xoän”. Trong naøy noùi veà coù ngöôøi lìa boû, ñoaïn tröø lôøi noùi loãi laàm, caáu ueá loän xoän, coù nghóa laø phaûi lìa boû ñoaïn tröø, chaùn gheùt gheâ tôûm vaø khoâng coù yù thaønh töïu tuyeät dieäu ngheä thuaät noùi lôøi loãi laàm, caáu ueá loän xoän. Ngöôøi aáy noùi ñuùng luùc, nghóa laø noùi ñuùng luùc, khoâng traùi thôøi maø ñuùng thôøi tieát coù phaàn ñoaïn nhieàu ít nhanh chaäm... Noùi lôøi thaønh thaät, töùc laø lôøi noùi ra ñuùng söï thaät lìa boû lôøi khoâng thaät. Lôøi noùi chaân chaùnh, thaønh thaät töùc laø khoâng hö voïng troáng roãng, khoâng bieán dôøi khaùc laï. Lôøi noùi coù giaùo phaùp (ñuùng phaùp), laø lôøi noùi ra khi trình baøy, dieãn giaûng chæ baûo môû roäng..., toaøn laø ñuùng theo chaùnh phaùp. Lôøi noùi coù nghóa lyù, töùc laø lôøi noùi ra khi dieãn giaûng trình baøy chæ baûo, môû roäng..., thuaàn laø nhöõng ñieàu coù nghóa lyù boå ích. Lôøi vaéng laëng (tòch) laø lôøi noùi ra nhaéc nhuû nhöõng ngöôøi trí tröôùc heát phaûi suy nghó caën keõ roài môùi noùi chôù khoâng hôø höõng noùi caøn. Lôøi noùi yeân ñeïp, laø lôøi noùi vaéng taét haøm xuùc, khoâng noùi huyeân thuyeân, chæ baûo baøy veû loän xoän nhieàu chuyeän. Lôøi noùi coù thí duï coù giaûi thích, töùc laø coù so saùnh thí duï, vaø coù giaûi thích nhöõng choã khoù hieåu hay deã laøm. Lôøi noùi coù töông öng, laø lôøi noùi ra coù nghóa hôïp vôùi vaên, töông öng vôùi nghóa. Lôøi noùi gaàn nhau, töùc laø lôøi noùi tieáp noái lieân tuïc, nhaát quaùn coù yù nghóa khoâng khaùc nhau. Lôøi noùi khoâng laãn loän, nghóa laø lôøi noùi ra toaøn thuaàn nhaát, coá ñònh khoâng laãn loän. Neáu nhöõng lôøi noùi ra baát nhaát, khi theá naøy khi theá khaùc khoâng coá ñònh thuaàn nhaát thì goïi laø lôøi noùi roái loaïn. Lôøi noùi coù giaùo phaùp (ñuùng phaùp) nghóa laø lôøi noùi khoâng vöôït ra ngoaøi caùc phaùp Toá-ñaùt-laõm, Tyø-naïi-da vaø A-tyø-ñaït-ma... Lôøi noùi coù nghóa lyù, töùc laø lôøi noùi daãn ñeán nhöõng vieäc coù yù nghóa lôïi ích caàn thieát. Cöù nhö theá maø noùi, nghóa laø trong moïi luùc

noùi naêng dieãn giaûng, höôùng daãn chæ baøy ñeàu khoâng bao giôø duøng lôøi laàm loãi caáu ueá loän xoän. Khi ñaõ xa lìa loaïi lôøi noùi ñoù roài thì taâm thieän, taâm oân toàn dòu daøng khôûi leân, taát seõ kheùo leùo thöïc haønh söï dòu daøng oân toàn eâm aùi vaø lìa haún lôøi noùi laàm loãi caáu ueá loän xoän. Cho neân khoâng caàn phaûi lìa boû, khoâng phaûi ñoaïn tröø, khoâng phaûi chaùn gheùt gheâ tôûm, khoâng phaûi chaám döùt..., khoâng noùi lôøi laàm loãi caáu ueá loän xoän. Cöù nhö theá maø noùi naêng ngaâm nga bình luaän phaùt aâm leân tieáng bieåu loä, chæ thò vaø hoaït ñoäng veà ngöõ

nghieäp... Theá neân goïi laø haïnh toát laønh khoâng noùi lôøi laàm loãi caáu ueá loän xoän. Boán lôøi khoâng phaûi Thaùnh noùi: 1. Chaúng thaáy maø noùi thaáy 2. Chaúng nghe maø noùi nghe 3. Chaúng hieåu maø noùi hieåu 4. Chaúng bieát maø noùi bieát. - Theá naøo laø khoâng phaûi lôøi Thaùnh noùi: Chaúng thaáy maø noùi thaáy? Ñaùp: Khi nhaõn thöùc coù thaâu nhaän coù hieåu bieát vieäc gì ñoù thì goïi laø “Coù thaáy”. Nhöng coù khi ñang thaät coù nhaõn thöùc ñoù maø laïi khoâng thaâu nhaän ñöôïc gì, chöa hieåu bieát ñöôïc gì, roài laïi che giaáu yù nghó ñoù cuøng nhöõng caùi nhaän ñoù, caùi thaáy ñoù, söï thöïc ñoù..., maø noùi: “Toâi ñaõ thaáy”. Ñoù goïi laø khoâng thaáy maø noùi thaáy, thì chaúng phaûi laø lôøi Thaùnh noùi. Nhöng neáu khi ñaõ coù thaät thaáy roài maø khôûi yù nghó laø chaúng coù thaáy vaø che giaáu yù töôûng ñoù, caùi nhaän ñoù, caùi thaáy ñoù, söï thaät ñoù maø noùi “Toâi ñaõ thaáy”. Thì ôû tröôøng hôïp naøy tuy goïi laø chaúng phaûi lôøi Thaùnh noùi, nhöng khoâng goïi laø chaúng thaáy maø noùi thaáy, vì thaät söï ngöôøi ñoù ñaõ coù thaáy roài. - Theá naøo laø khoâng phaûi lôøi Thaùnh noùi: Khoâng nghe maø noùi nghe? Ñaùp: Khi nhó thöùc coù thaâu nhaän coù hieåu bieát vieäc gì ñoù thì goïi laø coù nghe. Nhöng coù khi ñang thaät coù nhó thöùc ñoù maø laïi khoâng thaâu nhaän khoâng hieåu bieát ñöôïc gì, roài laïi che giaáu caùi yù nghó ñoù vaø nhöõng caùi nhaän thöùc ñoù, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù maø noùi toâi ñaõ nghe. Ñoù goïi laø chaúng phaûi lôøi Thaùnh noùi. Khoâng nghe maø noùi laø nghe. Nhöng neáu khi ñaõ coù thaät nghe roài maø khôûi yù nghó laø chaúng coù nghe vaø che giaáu yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc ñoù caùi thaáy bieát veà söï vieäc ñoù. Nhö theá tuy goïi laø khoâng phaûi Thaùnh noùi, nhöng laïi khoâng goïi laø khoâng nghe maø noùi laø nghe, vì thaät söï ngöôøi ñoù ñaõ coù nghe roài. - Theá naøo laø khoâng phaûi lôøi Thaùnh noùi: Chaúng hieåu maø noùi hieåu? Ñaùp: Khi ba thöùc coù thaâu nhaän coù hieåu bieát thì goïi laø coù bieát. Nhöng coù khi ñang thaät coù ba thöùc maø laïi khoâng thaâu nhaän khoâng hieåu bieát ñöôïc gì, roài laïi che giaáu caùi yù nghó ñoù vaø caùi nhaän thöùc ñoù, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù. Nhö theá goïi laø chaúng phaûi Thaùnh noùi, khoâng hieåu maø noùi laø hieåu, roài che giaáu yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc ñoù, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù maø noùi laø ta ñaõ bieát. Nhö theá tuy goïi laø khoâng phaûi laø Thaùnh noùi, nhöng cuõng chaúng goïi laø chaúng bieát maø noùi bieát, vì ngöôøi ñoù thaät ra ñaõ bieát roài. - Theá naøo laø khoâng phaûi lôøi Thaùnh noùi: Khoâng bieát maø noùi laø

bieát? Ñaùp: Khi yù thöùc coù thaâu nhaän, coù hieåu bieát thì noùi laø coù bieát. Nhöng coù khi ñang thaät coù yù thöùc ñoù maø laïi khoâng thaâu nhaän khoâng hieåu bieát chi caû, roài laïi che giaáu caùi yù nghó ñoù, caùi nhaän thöùc ñoù, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù maø noùi: "Toâi ñaõ bieát". Nhö theá chaúng phaûi lôøi Thaùnh noùi: Khoâng bieát maø noùi laø bieát. Coøn khi thaät coù bieát roài, nhöng laïi khôûi caùi töôûng chaúng bieát, roài che giaáu caùi yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc ñoù, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù maø noùi toâi ñaõ bieát. Nhö theá tuy goïi khoâng phaûi laø Thaùnh noùi, nhöng cuõng chaúng goïi laø khoâng bieát maø noùi laø bieát, vì thaät ra ngöôøi aáy ñaõ bieát roài. Boán lôøi Thaùnh noùi: Khoâng thaáy noùi laø khoâng thaáy, khoâng nghe noùi laø khoâng nghe, khoâng hieåu noùi laø khoâng hieåu, khoâng bieát noùi laø khoâng bieát. 1. Theá naøo laø khoâng thaáy noùi laø khoâng thaáy, laø lôøi Thaùnh noùi? Ñaùp: Khi nhaõn thöùc coù thaâu nhaän coù hieåu bieát thì goïi laø "Coù thaáy". Nhöng coù khi coù nhaõn thöùc ñoù maø laïi chaúng thaâu nhaän hieåu bieát chi. Ngöôøi naøy chaúng giaáu gieám yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc ñoù, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù... maø noùi laø "Toâi khoâng thaáy", thì ñoù laø khoâng thaáy noùi laø khoâng thaáy, laø lôøi Thaùnh noùi. Nhöng khi ñaõ thaät coù thaáy roài, vaø laïi khôûi caùi töôûng chaúng thaáy, thì ngöôøi naøy cuõng khoâng giaáu gieám yù nghó ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù vaø noùi toâi chaúng thaáy. Nhö theá tuy goïi laø lôøi Thaùnh noùi, maø cuõng khoâng goïi laø khoâng thaáy maø noùi khoâng thaáy, vì ngöôøi ñoù ñaõ thaät coù thaáy roài. 2. Theá naøo laø chaúng nghe noùi laø chaúng nghe, laø lôøi Thaùnh noùi? Ñaùp: Khi nhó thöùc coù thaâu nhaän vaø hieåu bieát thì noùi laø coù nghe. Nhöng coù khi thaät coù nhó thöùc nhöng chaúng thaâu nhaän hieåu bieát chi. Ngöôøi aáy chaúng che giaáu yù töôûng naøy, caùi nhaän thöùc naøy, caùi thaáy naøy, söï thaät naøy maø noùi "Toâi chaúng nghe", nhö theá laø khoâng nghe thì noùi khoâng nghe, laø lôøi Thaùnh noùi. Nhöng coù khi ñaõ thaät coù nghe nhöng laïi khôûi yù töôûng (nghó) mình chaúng nghe thaáy chi. Ngöôøi naøy cuõng chaúng heà che giaáy yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù maø noùi laø toâi chaúng thaáy nghe chi. Nhö theá tuy goïi laø lôøi Thaùnh noùi, nhöng khoâng goïi laø chaúng nghe maø noùi chaúng nghe, vì thaät ra anh ta ñaõ coù nghe thaáy roài. 3. Theá naøo laø chaúng hieåu noùi laø chaúng hieåu, laø lôøi Thaùnh noùi? Ñaùp: Khi ba thöùc thaâu nhaän hieåu bieát thì goïi laø coù hieåu. Nhöng coù khi ñaày ñuû caû ba thöùc maø chaúng thaâu nhaän hieåu bieát chi. Ngöôøi naøy cuõng chaúng che giaáu yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù

maø noùi "Toâi chaúng hieåu gì caû". Nhö theá goïi laø chaúng hieåu noùi laø chaúng hieåu, laø lôøi Thaùnh noùi. Nhöng coù khi laïi thaät coù bieát roài laïi nghó khoâng bieát, nhöng ngöôøi naøy khoâng heà giaáu gieám yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù maø noùi toâi chaúng hieåu bieát chi caû. Nhö theá tuy noùi laø lôøi Thaùnh noùi, nhöng khoâng goïi laø chaúng hieåu maø noùi laø

chaúng hieåu, vì thaät ra anh aáy ñaõ thaät coù hieåu roài. 4. Theá naøo laø chaúng bieát noùi laø chaúng bieát, laø lôøi Thaùnh noùi? Ñaùp: Khi yù thöùc coù thaâu nhaän vaø hieåu bieát thì noùi laø “coù bieát”. Nhöng coù khi duø coù yù thöùc nhöng laïi khoâng coù thaâu nhaän hieåu bieát chi. Ngöôøi naøy cuõng chaúng che giaáu, yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thöïc ñoù maø noùi: “Toâi khoâng hieåu bieát chi caû”. Nhö theá thì noùi chaúng bieát noùi laø chaúng bieát, laø lôøi Thaùnh noùi. Nhöng coù khi laïi thaät coù bieát roài, nhöng laïi nghó khoâng bieát. Vaø ngöôøi naøy cuõng chaúng che giaáu caùi yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thöïc ñoù, vaø noùi: “Toâi chaúng thaáy bieát chi caû”. Nhö theá thì tuy noùi laø lôøi Thaùnh noùi, nhöng khoâng goïi laø chaúng bieát noùi chaúng bieát, vì ngöôøi naøy thaät ra ñaõ coù bieát roài. Laïi coù boán thöù chaúng phaûi lôøi Thaùnh noùi: Ñoù laø thaáy noùi khoâng thaáy. Nghe noùi khoâng nghe. Hieåu noùi khoâng hieåu. Bieát noùi khoâng bieát. 1. Theá naøo laø chaúng phaûi lôøi Thaùnh noùi: Thaáy noùi khoâng thaáy? Ñaùp: Khi nhaõn thöùc coù thaâu nhaän hieåu bieát thì noùi laø “Coù thaáy”. Nhöng coù khi coù nhaõn thöùc thaät söï thaâu nhaän hieåu bieát nhöng laïi che giaáu yù töôûng naøy, caùi nhaãn naøy, caùi thaáy bieát naøy, sö thaät naøy maø noùi: “Toâi chaúng thaáy”. Nhö theá goïi laø chaúng phaûi lôøi Thaùnh noùi, thaáy noùi chaúng thaáy. Nhöng laïi coù khi thaät chaúng thaáy maø laïi nghó laø coù thaáy. Ngöôøi naøy khoâng che giaáu yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù vaø noùi laø “Toâi chaúng thaáy chi caû”. Nhö theá, tuy noùi chaúng phaûi lôøi Thaùnh noùi, nhöng chaúng goïi laø thaáy maø noùi khoâng thaáy, vì thaät ra anh ta chaúng thaáy chi caû. 2. Theá naøo laø nghe noùi khoâng nghe, chaúng phaûi lôøi Thaùnh noùi? Ñaùp: Khi nhó thöùc coù thaâu nhaän vaø hieåu bieát thì goïi laø coù nghe. Nhöng coù khi thaät coù nhó thöùc coù thaâu nhaän hieåu bieát, maø laïi che giaáu yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù, vaø noùi laø “Toâi chaúng nghe thaáy chi caû”. Nhö theá thì goïi laø nghe maø noùi laø khoâng nghe, maø laïi nghó laø khoâng nghe. Ngöôøi naøy khoâng che giaáu yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thöïc ñoù vaø noùi laø “Toâi chaúng nghe thaáy chi caû”. Nhö theá, tuy goïi chaúng phaûi lôøi Thaùnh noùi, nhöng cuõng chaúng noùi laø nghe maø noùi chaúng nghe, vì thaät söï ngöôøi ñoù chaúng coù nghe.

SOÁ 1536 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA TAÄP DÒ MOÂN TUÙC - Quyeån 10 171

3. Theá naøo laø hieåu maø noùi khoâng hieåu, chaúng phaûi lôøi Thaùnh noùi? Ñaùp: Khi ba thöùc coù thaâu nhaän vaø hieåu bieát thì goïi laø “Coù hieåu”. Nhöng coù khi thaät coù ba thöùc vaø laïi ñaõ coù thaâu nhaän vaø hieåu bieát, nhöng laïi che giaáu yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù vaø noùi “Toâi chaúng hieåu chi caû”. Nhö theá thì goïi laø hieåu maø noùi khoâng hieåu, khoâng phaûi laø lôøi Thaùnh noùi. Nhöng coù khi thaät chaúng hieåu chi maø laïi töôûng laø ñaõ hieåu. Ngöôøi naøy che giaáu yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù vaø noùi: “Toâi chaúng hieåu chi caû”. Nhö theá, duø goïi laø khoâng phaûi lôøi Thaùnh noùi, nhöng khoâng theå goïi ñoù laø hieåu maø noùi laø chaúng hieåu, vì thaät ra anh ta chaúng hieåu chi caû. 4. Theá naøo laø bieát maø noùi chaúng

bieát, khoâng phaûi lôøi Thaùnh noùi? Ñaùp: Khi yù thöùc coù thaâu nhaän vaø hieåu bieát thì noùi laø: “Coù bieát”. Nhöng coù khi laø thaät coù yù thöùc coù thaâu nhaän vaø hieåu bieát maø laïi che giaáu yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù vaø noùi: “Toâi chaúng bieát chi caû”. Nhö theá laø bieát maø noùi chaúng bieát laø khoâng phaûi lôøi Thaùnh noùi. Nhöng coù khi thaät chaúng bieát chi maø laïi coù yù töôûng ñaõ bieát. Ngöôøi naøy laïi che giaáu yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù vaø noùi: “Toâi chaúng bieát chi caû”. Nhö theá tuy noùi laø chaúng phaûi lôøi Thaùnh noùi, nhöng cuõng khoâng goïi laø bieát maø noùi chaúng bieát, vì ngöôøi naøy thaät söï chaúng bieát chi caû. Laïi coù boán lôøi Thaùnh noùi: Ñoù laø thaáy thì noùi thaáy, nghe thì noùi nghe, hieåu thì noùi hieåu vaø bieát thì noùi bieát. 1. Theá naøo laø thaáy thì noùi thaáy, laø lôøi Thaùnh noùi? Ñaùp: Khi nhaõn thöùc coù thaâu nhaän, coù hieåu bieát thì goïi laø “Coù thaáy”. Nhöng coù khi nhaõn thöùc coù thaâu nhaän vaø hieåu bieát. Ngöôøi naøy chaúng che giaáu yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù..., maø noùi: “Toâi ñaõ coù thaáy”. Nhö theá laø thaáy thì noùi laø thaáy, laø lôøi Thaùnh noùi. Nhöng coù khi thaät chaúng thaáy maø laïi coù yù töôûng laø ñaõ thaáy. Ngöôøi naøy khoâng che giaáu yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù vaø noùi laø “Toâi ñaõ thaáy roài”. Nhö theá, tuy noùi laø lôøi Thaùnh noùi, nhöng khoâng goïi laø thaáy thì noùi thaáy, vì anh ta thaät ra chaúng thaáy chi caû. 2. Theá naøo laø nghe thì noùi nghe, laø lôøi Thaùnh noùi? Ñaùp: Khi nhó thöùc coù thaâu nhaän vaø hieåu bieát thì noùi laø “Coù nghe”. Nhöng coù khi nhó thöùc thaät coù thaâu nhaän vaø hieåu bieát. Ngöôøi naøy cuõng chaúng che giaáu yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù, vaø noùi laø “Toâi ñaõ nghe roài”. Nhö theá goïi laø nghe thì noùi nghe, laø lôøi Thaùnh noùi. Nhöng coù khi thaät chaúng coù nghe chi maø töôûng laø ñaõ nghe. Ngöôøi naøy cuõng khoâng che giaáu yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy

bieát ñoù, söï thaät ñoù, vaø noùi laø “Toâi coù nghe roài”. Nhö theá tuy noùi laø lôøi Thaùnh noùi, nhöng khoâng theå goïi laø nghe thì noùi nghe. Vì ngöôøi naøy thaät ra chaúng nghe thaáy chi caû. 3. Theá naøo laø hieåu thì noùi hieåu, laø lôøi Thaùnh noùi? Ñaùp: Khi ba thöùc coù thaâu nhaän vaø hieåu bieát thì goïi laø coù hieåu. Nhöng coù khi thaät coù ba thöùc thaät coù thaâu nhaän coù hieåu bieát vaø ngöôøi aáy chaúng giaáu gieám yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù maø noùi: “Toâi ñaõ hieåu”. Nhö theá thì goïi laø hieåu thì noùi hieåu, laø lôøi Thaùnh noùi. Nhöng coù khi thaät chaúng hieåu chi, maø töôûng laø ñaõ hieåu. Song ngöôøi naøy cuõng chaúng che giaáu yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù, maø noùi: “Toâi ñaõ hieåu roài”. Nhö theá thì tuy goïi laø lôøi Thaùnh noùi, nhöng khoâng theå goïi laø hieåu thì noùi laø hieåu, vì thaät ra ngöôøi naøy chaúng hieåu bieát chi caû. 4. Theá naøo laø bieát thì noùi bieát, laø lôøi Thaùnh noùi? Ñaùp: Khi yù thöùc coù thaâu nhaän vaø coù hieåu bieát thì goïi laø coù bieát. Nhöng coù khi yù thöùc thaät coù thaâu nhaän coù hieåu bieát, maø ngöôøi naøy cuõng chaúng che giaáu yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù, maø noùi laø: “Toâi ñaõ hieåu”. Nhö theá thì goïi laø bieát thì noùi bieát, laø

lôøi Thaùnh noùi. Nhöng coù khi thaät chaúng bieát chi, maø töôûng laø bieát. Song ngöôøi naøy chaúng giaáu gieám yù töôûng ñoù, caùi nhaän thöùc, caùi thaáy bieát ñoù, söï thaät ñoù, maø noùi: “Toâi ñaõ bieát”. Nhö theá thì tuy goïi laø lôøi Thaùnh noùi, song chaúng theå baûo laø bieát thì noùi bieát, vì anh naøy thaät ra chaúng hieåu bieát chi caû.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.